

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. V. Modestia, Mansuetudo & pax in diſputationibus; radices
discordiarum, & earum remedium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

netur, ac repellatur, nec partem aut locum habebit in eo Regno, in quod quicumque ingreditur, magnus est, & honore habetur. His manet satis confirmatum quod proximo cap. diximus: vt nullus audeat officium assumere *salis terra*, nisi à Deo sit vocatus, & electus, qui illud ipsi committat: sed neque tunc securum se reputet, cernens magnum suum periculum: cuius moner ipse Saluator, vt timeatur: Sanctus enim timor maiorem efficit securitatem; neque diutius quis in munere salis persistit, quam qui ab eo excidere timeret, & recurrit ad Deum, vt ipsum conferret.

*s Chrysof.
Homil. 16.
in Matth.*

CAPVT V.

*MODESTIA, MANSVETVDO, ET PAX IN
disputationibus; radices Discordiarum, & earum
remedium.*

STVDIVM ET EXERCITIVM OMNIVM SCIEN-
arum, siue in Discipulis, siue in Magistris, aut in varijs
Reipubl. officijs eas exercentibus, varias secum adfert
disputationes ad stabiliendā veritatem. Quæ Disputati-
ones sunt quasi pugnae siue congressus quidam intellectu-
uum valde contentiosi; quorum arma sunt linguæ: sagit-
tæ ac globi, rationes, ac verba magno impetu prolata ob-
zelum siue iram, qua proferuntur. Ex quo magnæ oriuntur contentio-
nes ac dissensiones. Aliquando quidem, quod quisque existimet, suam
sententiam esse veram: quam cum defendit existimat se pro veritate
pugnare, & obsequium se præstare Deo, dum suo resistit aduersario
Quamuis autem (teste Aristo.) amicitia non exigat opinionum concor-
diam; & S. Thom. ait, etiam charitatem seruari cum earum diuersitate:
ita vt iudiciorum diuersitas non auferat vnionem voluntatum: vt appa-
ret in multis viris sanctis, immo & ipsis Apostolis a Paulo & Barnaba: Sæ-
pius tamen inter imperfectos hæc iudiciorum contrarietas trahit secum
voluntates, & ita efficit turbationem in disputationibus, & nominatim
cum accedit aliqua vanitas & superbia: vt cum quis contradicit veritati
vt vicisse videatur: ideoque rationibus quas adfert, verba admiscet
grauia, & minus reuerentia. Quod si cum huiusmodi superbia cupidi-
tas etiam & ambitio coniungatur, incredibilis oritur dissensio: non so-
lum quod suo iudicio nimium tribuat, illudque præferat alterius senten-
tiæ; sed propter commodum aliquod, honorem, aut dignitatem, quæ obtine-
bit, si victor euassisset credatur: vt videre licet in disputationib. in^o iuris

*Lib 4. Ethic
c. 1. & 3.
2. 2. q. 29. a.
3 ad 2.
b. Añ. 15. 39.*

causa obtinendi cathedram aliquam, aut Canonicatum; & quas habent Iurisperiti, dum aduersarum partium causas agunt; & Medici in suis consultationibus; & Theologi in suis Actibus, & ipsi discipuli inter se ipsos, & cum suis Magistris. Imo etiam inter viros Spirituales, cum diuersa sentiunt. Nam vt ait Cassianus: quemadmodum imbecilles ac seniores fratres ob vilem terrenamque substantiam cito inimicus diuergit: ita etiam inter spirituales gignit pro intellectu diuersitate discordiam. Omnes huiusmodi personæ titulo & prætextu querendi ac tuendi veritatem, sæpè solent Charitatem & Christianam pacem turbare, & concitare, præcipitando sese propterea in grauiâ peccata.

§. I. Elata ac temeraria ingenia.

Oratio I.

RADICES harum dissensionum, earumque remedia præclare exposcuit S. Gregorius Nazianzenus in solenni quadam oratione de hoc argumento, cuius titulus est: de modestia in disputationibus seruanda. Cui enim ipsius tempore. occasione hæresis Artij, Ecclesia, & tota ciuitas magnis contentionibus ac discordijs feruere ob doctrinarum varietatem & ambitionem dignitatum: ipse suggestum conscendens orationem suam cœpit, dicens: *Quid ex sermone nostro pulcherrimum, & vtilissimum? Quid vero turpissimum & damnosissimum?* vt alterum ametis, & sequamini; alterum verò horreatis & fugiatis. *Pulcherrimum & vtilissimum, pax: turpissimum & damnosissimum, discordia.* Quamuis enim multæ virtutes sint pulchre valde, & vtilis: charitas tamen, cuius fructus est pax & concordia, omnes alias excedit, adiuuatque ad conseruationem boni communis, & omniū sanctitatis & literarum exercitiorum. Propterea enim exclamauit Dauid: *Quam bonum & quam iucundum habitare fratres in vnum!* vbi enim est vnus, effundit Deus suam benedictionem; & confœderantur simulque conueniunt sanctitas & lætitia multorum, vt omnes perseuerent, & conseruentur. Contrâ verò quamuis multa sint turpia & noxia vitia: discordia tamen omnia excellit: Illa enim bonum commune corrumpit, ac dissoluit: ex quo prouenit, vt etiam particulare vniciusque deficiat. Et quemadmodum concordia res prouæ crescunt, ita discordia maximè dilabuntur; & *b omne regnum in seipsum diuisum desolabitur.*

Quæ cum ita sint (ait ipse Nazianzenus) opera precium erit examinare & constituere. *quid potissimum pacem dissoluat, & discordiam intrudat:* vt illud tanquam ipsum Dæmonem fugiatis, & tanquam rem offuscantem omnem pulchritudinem & vtilitatem; adferentem verò tantam turpitudinem, tantumque detrimentum horreatis: difficile enim potest morbus plenè curari, nisi præcipua radix præscindatur, aut eidem antidotum

collat. 16. c. 8.

a Psal. 131. 1.

b Luc. 11. 17.

tum applicetur. Si itaque nosse vultis hanc radicem: *turbatum cause exi-
sunt natura feruida, & immanes*, ac temerariæ absque freno discretionis in
ijs quæ dicunt, aut faciunt. Duo enim, inquit, sunt ingenia hominum,
quæ per duo vitiosa extrema incedunt: inter quæ medium est tenendum
laudabile & studiosum. Alia enim sunt laxa, remissa, ac mollia: quæ non
aspirant ad magna aut difficilia, potius sunt pusilli animi, ac timidi ad ea
aggredienda: ac propterea nec valde bona, nec valde vniquam sunt ma-
la. *Ingenia talia, inquit, inualida sunt, pariterq; tam ad virtutē, quàm a depravi-
tate segnia & inagilia*: sed sunt quasi aqua tepida, nec valde calida, nec val-
de frigida. Id tamen est in eis minus malum quod non turbat Ecclesiam,
nec religionem, aut communitatem, in qua viuunt: nec animum ad id
habent, sed parum etiam illam iuuant: quia sunt (vt dixit Oseas) *quasi
columba non habentes cor*, nec animum ad reprehendum, aut impedi-
endum peccatum. Alia sunt ingenia è contra nimis feruentia, audacia, &
magnanima: sed simul temeraria, præcipitia, & incauta. Quamuis autem
primum horum multum conferat ad magnas virtutes consequendas: po-
sterius tamen in horrenda vitia præcipitat. Equus enim generosus quan-
tò est utilior, si freno sinat se gubernari: tantò est perniciosior, si sit effre-
nis. Et *ingenia generosa que ratio instruit ac rectè dirigit*, bene mortificata
charitate, quæ sese humilitate continent, & prudentia: multa ad virtu-
tem conferunt bona, multum lucent in Ecclesia, & Christianam Religi-
onem illustrant. Si autem sint temeraria, eandem turbant, magnoque pe-
riculo exponunt hæresum, sectarum, litium, contentionum, & aliorum
tumultuū quos efficit feruor sine discretionē, & furiosa scientia sine fre-
no mortificationis. Quamobrem hoc extremum est priori perniciosius.
Præstat enim exiguum habere ingenium, & moderatam eruditionē cum
mansuetudine: quàm acutum ingenium & multam scientiam cum tali fer-
uore. hic enim feruor faciliè in acrima cõuertitur ad nocendum multis. Nā
(vt S. Gregorius Papa dixit) sæpè euenit, vt multa scientia superbe se ex-
tollat ac dissoluat concordiam, & sæpè qui multum habent litterarum,
minus nouerunt de pace & charitate. Huc spectat quod dixit S. Iacobus
Apostolus: *d Qui sapiens & disciplinatus inter vos? ostendat ex bona conuersa-
tione operationem suam in Mansuetudine Sapientia. Quod si zelum amarum ha-
beris & contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari, & mendaces esse ad-
uersus veritatem. Non est enim ista sapientia de sursum descendens, sed terrena,
animalis, diabolica*, quasi illis dixerit: quoniam vestris scientijs quæritis bo-
na terrena, sensualia, & splendida: hinc fit, vt inter vos ipsos dissentiat,
& sitis ad inuicem amaro animo. Ex quibus concludit Nazianzenus,
filios Ecclesiæ debere fugere hæc duo extrema vitiosa, mortificantes vi-
cilliter eorum excessus, & ex ijs aptum aliquod medium educere, in quo

virtus

c Osee 7. 11

3 Pastor.
admon. 32.d. Iacobi 3.
13.

§. II. *Predicta amplius explicantur ex disputatione, quae fuit inter Iob & eius amicos.*

OMNIVM horum, quae diximus, licet videre viam quaedam imaginem & exemplum in disputatione quadam omnium, quae in mundo fuerunt, solennissima inter Sanctum Iob & eius amicos. Ille enim maxime in suo sterquilino, quasi in quadam schola Theologiae, hanc proposuit assertionem defendendam & propugnandam: aduersa quae homines patiuntur & sustinent, non semper eis prouenire propter ipsorum peccata, sed ob occulta alia Dei iudicia; & huius generis esse, quae tunc ipse tolerabat. Amici autem eius prodierunt, ut eam assertionem pallio quodam zeli, quo Dei honorem tuerentur, impugnarent. Et illorum tres seniores, seruatim ordine suae antiquitatis disputarunt, contententes probare: Deum semper huiusmodi aduersis premere homines, propter eorum peccata. Rationibus autem ac sententijs, quas ad id probandum adferebant, etiam si multae essent & graues, miscuerunt verba valde molesta, & iniuriosa in ipsum Sanctum Iob, defendente veritatem & innocentiam suam admirandam suam prudentiam & rationum efficacitate: quibus tribus senioribus amicis silentium imposuit, aduertentibus pondus rationum, quibus eis respondebat. Est autem sapientum & prudentum virorum, non se ostendere repugnantes & pertinaces, sed locum dare rationi, cum eam perspicue cernunt. Sed tunc Eliu reliquis amicis iunior, quamuis reuerentiam suam, dum alij oppugnabant, tacendo ostendisset: videns tamen reliquos tacuisse, nec amplius Iob sententiam impugnare: magna superbia & ira conuersus contra suos socios, eis obiecit insipientiam: & mox contra virum ipsum Sanctum Iob, proponens maiori efficacia, sed simul maiori irreuerentia rationes & argumenta sua. Et quamuis bis, teruere responsionem ad suas rationes expectaret, Sanctus tamen vir tacuit semper, nec verbum ei respondit, sed exercuit suam patientiam, reddens pro responso suum silentium: quod aliquando est optimum genus respondendi. Deus autem Dominus noster, qui disputationi inuisibiliter assistebat, voluit illam turbine quodam horrendo decidere, & voce sensibili cepit suum sermonem: & indignatus contra Eliu dixit: *Quis est iste inuoluens sententias sermonibus imperitis?* Nunquid placere mihi possunt sententiae etiam graues, si adterantur ad obscurandam veritatem, aut affligendum innocentem; aut si admisceantur verba inurbana, & superba? Cum autem Dominus dixit: *quis est iste*, eius nomine non expresso insinuauit, se neque eum nosse, neque approbare, quae dixit, sed improbare potius, eumque damnare ob inciuilitatem magnam erga seniores: & contra innocentem adeo afflictum. Et conuersus Deus ad amicos Iob dixit: *ciratus est furor meus in vos: quoniam non estis locuti coram me recte.*

a Iob. 32. 1.

b Iob. 23. 2.

c Iob. 42. 7.

P pp

sicut

sicut seruus meus Iob. Quasi eis dixerit: etsi locuti estis quod rectum erat in oculis vestris, non tamen in meis erat rectum: locuti estis verbis iudicium vestro bonis, quæ tamen meo iudicio talia non fuerunt; oportebat enim vos loqui rectum coram me, sequentes meum iudicium & non vestrum: attendentes me esse presentem, & audientem quæ dicebatis. Si enim attendissetis, quod ego sum, qui iudico & video omnia: cautiore fuisset in vestris linguis, quasi loquentes in diuino conspectu meo. Hac duo sunt quæ nos in disputationibus continent; quibus deficientibus, reddimus valde effrenes: quia non bene attendimus, quid magis Deo placeat, & quid verum ac rectum sit in eius oculis; aut quia obliuiscimur ipsam deum per videre, & audire quicquid dicitur. Sed eum in hac disputatione defendens ipse fuit ab omni culpa innocens? aut etiam ipse Sanctus Iob in aliquid impedit? etiam Dominus noster eum corripuit, & aliam cum eo iniit disputationem, ad quam eum præuenit dicens: *accinge suras tuas lumbos tuos: interrogabo te: & indica mihi.* Accingere se in scriptura loca, significat præparare se ad pugnam: ac propterea prouerbio dicebatur: *ne gloriatur accinctus aquæ ac discinctus:* hoc est: ne qui est accinctus & præparatus ad pugnam, ita se iactet & gloriatur, atque is qui paratam victoriam est discinctus. Etiam accingere se significat mortificationem non corporalem tantum, sed etiam spiritualem: de qua S. Petrus dixit: *discincti lumbos mentis vestrae,* mortificantes scilicet linguam, iudicium, & voluntatem propriam, appetitus ac propensiones vestras. vtrumque autem horum est necessarium ad aggrediendas disputationes; ita vt disputaturus præmuniat sese armis rationum: absque vlla enim præuentione non bene succedunt; neque absque mortificatione perfecta in rebus omnibus. Hac igitur præparatione præmissa, aggressus est Deus disputationem cum ipso Iob, vt aliquem eius excessum reprimeret, quem fecerat non circa veritatem, & causæ suæ iustitiam, sed circa modum tuæ diuinitatis innocentiam; cū minori scilicet reuerentia quâ diuinæ Maiestati, aduersitate illa ipsum visitanti, debuisset. Plus enim respexerat, vt aduersitatem suarum grauitatem, vitæque suæ innocentiam exaggeraret, quam excederent fines, quos diuina prouidentia aduersitate illa intendebat. Sed cum ipse Sanctus Iob humilis valde esset, mox culpam suam agnouit, quæ ab eis erat leuis; ac dixit Domino: *Scio quia omnia potes, & nulla te latet cogitatio: quis enim est adeo stultus, vt cogitet se ita occultare posse suas cogitationes & consilia, vt ea non comprehendat Diuina tua scientia? Idcirco reuertit me insipienter locutum fuisse, & quæ ultra modum excederent scientiam meam. Idcirco ipse me reprehendo, & ago penitentiam in fauilla & cinere.* Quæ confessione diluit omnino culpam suam, & sic mansit à parte ipsius integra totius disputationis victoria. In qua disputatione sunt ad vitam de-

d Iob. 40. 2

e 3 Reg. 20
11

f 1. Petr. 1. 13

Iob. 42. 2

pieta tria genera peritorum & sapientum virorum: alij enim sunt humiles, ac prouidentes, sicut Iob. Qui magna charitate veritatem defendunt, continentem linguam suam ne proximum offendant, etiam si ab eis arguantur, & iniuriolis verbis laceffantur. Quod si quando tanquam homines deficient in aliqua reuerentia, aut urbanitate debita: statim compunguntur & Pœnitentiam agunt: qua damnũ acceptum reparant; & quantum in ipsis est, pacem & charitatem cum omnibus seruant.

Alij sunt sapientes, quales fuerunt tres illi primi amici Iob, senes, prudentes, ac Zelantes, non nihil tamē vanitatis studiosi, & humanę imbecillitati facile succumbentes: qui interdum non satis veritatem attingunt, vt sibi persuadent: vt autem eam tueantur, quã talem esse existimant, transgrediuntur grauioribus verbis modestiæ limites; & sic pacem turbant, & concordiam. Qui tamen, quod non prauo animo agunt, & sint dociles: cum aduertunt veritatem, tacent, seseque subijciunt, & correctionem Dei libenter acceptant, sicut tres illi viri acceptarunt. Et quemadmodum Deus eos iussit culpam suam deprecari apud sanctum Iob, ac petere, vt pro ipsis oraret, & sacrificium offerret: vt ita etiam libenter videtur: vt qui in disputationibus excesserunt verbo, aut alia ratione in aliquid impingentes: sese humiliant, & erroris sui culpam deprecantur, vt coram cœlesti Tribunali eis remittatur. Alij tamen sunt similes Eliæ quarto amico Iob, iuuenes excitati, audaces, nimis zelantes, & arrogantes: qui non solum aduersarios suos turbant, contra quos disputant, sed suos etiam socios, commouendo & turbando omnes suis rationibus ac verbis, Non enim videntur tam disputare, vt de veritate statuatur; quã vt ipsi videantur victores euasisse. Et tales esse solent valde perniciosi; & cum nimum adhærescunt suo iudicio, fiunt quasi incorrigibiles. Quã ob causam, cum Deus corripuit amicos Iob & iussit offerre Sacrificium pro suo peccato, solum *meminit trium amicorum* non autem quarti: quasi dedignaretur eum nominare, ac inter eos numerare, quibus culpam remittebat: ad insinuandam hinc incorrigibilitatem ac proteruiam huius generis peritorum, ex quo originem ducunt hæretici, alijque tumultuosi, qui Ecclesiam & Christianam Rempub. ac Religiosam perturbant: inde verò, vt intelligatur, quod licet superbia & arrogantia iuuenum peritorum reparari possit; modus tamen eam reparandi est, nihil curare ipsorum dicta, verba, & ipsosmet: vt sic eos humiliet ac mortificet, qui potest; & eos sub cura sua habeat: vt sic oculos aperiant, & suum agnoscant tumorem; & eligant in posterum sese humiliare: humilitate enim euelluntur radices omnium turbationum, vt mox videbimus; & mansuetudine ac modestiã melius aperiantur veritates in disputationibus. Quam ob causam Sanctus Chryostomus in prima Homilia, quam habuit, di-

Iob. 42. 7.
9.

Tom. 5.

spuans contra negantes Dei incomprehensibilitatem, explicans modum suae disputationis, ait non contra illos exandescimus, non animam agemus, sed modestè, humanè, amiceque disputabimus. Nihil enim mansuetius validius, nihil modestià efficacius. Quae verba deberent omnino metum retinere, & corde sequi quicumque disputans: persuadentes sibi, veritatem irà & strepitu ipsorum obscurari; viam verò eam inveniendi, & polemam faciendi, esse disputationem modestam, humanam, & amicam. Nihil enim est mansuetudine potentius, nihil modestià efficacius: & rationes & argumenta modestè ac mansuetè proponuntur, ipsa metastendunt vim & efficacitatem suam. Et ita Apostolus discipulo suo Timotheo suadet, evitare quaestiones quae dissensiones adferunt: nam *num Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestià corripientem eos, qui resistunt veritati; si enim talis fuerit, melius defendat veritatè, & cōvincet eos, qui eā intendunt obscurare.*

a Timot. 2.
23.

CAPVT VI.

*HVMILITAS IN RE LITERARIA EIVS
actus, & ratio discordias in disputationibus praue-
niendi.*

RECIOSA HVMILITATIS GEMMA virtutum eminet inter eas, quae viros Sapientes exornant, quod etiam sit quasi fundamentalis lapis virtutum, scientiarum, & gratiarum è caelo descendentium. Cuius Prima excellentia est, quod eas conseruet, & stabilit in omnibus, & Angelis: qua deficiente, caeterae omnes ruuaneant. vt constat ex eo, quod Ezechiel dixit sapienti illi, qui ornatus fuerat nouem lapidibus pretiosis praedictis: quod postea deesset humilitas, in grauissima incidit mala, illis omnibus spoliatus. ait enim *a eleuatum est cor tuum in decore tuo: perdidisti sapientiam tuam in decore tuo, in terram proiecit te, &c.* Ex monte Sancto, in quo collocaueram, ne amplius pretiosis gemmis orneris, vt antea eras ornatus. Quod si sapiens ille (vt S. Gregorius ait) erat primus Angelus Lucifer, cuius ornatus erat nouè preciosi lapides, eò quod splenderet pretiosis omnib' nouè Choris Angelorū, & haberet in se omnium excellentias addecoratis appareret quantum detrimeti adferat superbia, vt quae potuit tantam altitudinem prostrernere. Nam cum ille esset in supremo Seraphinorum choro, vocatus est Cherubin: eò quod pluris fecerit scientiā, quam cheru-

a Ezech. 28.
17.

Lib. 32. mo.
tal. c. 13.

cheru